

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Ingenij palma Adversarijs adimitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

mediocritatem, L. Apuleij stylum severè ad-
 admodum carpunt, diraque imprecatione de-
 figunt. O jucunda somniantium visa! O le-
 pidas garrientium fabulas! Audistisne paulò
 ante, viri sapientissimi, non tam lugentis
 maris descriptionem, quàm fœdissimam, ut
 ego interpretor, judicij tempestatem, nec tam
 cancri remigantis legationem, quàm miserum
 ingenij præposteri naufragium; & tamen in-
 genij prærogativam acuminum venditores
 præstant, sibi que inexpiabili rapina audacis-
 simè vendicant? Quid audio? vendicant? O
 piratas inertes? O prædones ignavos! Verùm
 quo sint isti ingenio, qui de suo ingenio hæc
 portenta tam absurda non solum fatentur a-
 peritè, sed gloriosè etiam profitentur, nemo
 nostrum est, Auditores, ita nullo ingenio,
 quin facilè recognoscat.

Ingenij palma Adversarijs adimitur.

124. **N**Ego itaque politulis hisce Decla-
 matoribus ingenij palmam esse
 concedendam; nego eostam operosa acumi-
 num, vel ornamentorum molitione esse in-
 geniosos; nego tales videri; nego tales dici
 oportere. Hic ego, Auditores, etsi quàm
 exiguo, tenuique sim ingenio, satis dispicio;
 nisi tamen palàm, liquidoque, quàm denso isti
 fuco ingenij sibi gloriam arrogant, demon-
 straverò; volo planè, ut me vos omnes nullo
 esse prorsus ingenio, aulla percipiendi vi,
 nullo

nulloque omnino sensu arbitremini. Atque ut ab ea, quam eorum gratiâ attulimus, ingenij imagine ordiamur; memini me aliquando quodam in Templo, quum me D. Franciscus Xaverij aræ supplicem sisterem, facetum mihi hominem in cachinnos solum offendere, qui risus adeo intempestivi causâm ceteris admirantibus, atque rogantibus; quum inquit, nullus unquam risus fuit tempestivus, Pictoris ergo summam stupiditatem, qui cancerum illum, quem vivum, natantemque, Christi Domini è Cruce pendentis sigillum Xaverio porrigentem finxit, minio tamen ruber

Atem, ac si in patellâ coctus, inassatusque purpuraret, in hac altaris tabula delineârit; non potui non summo opere ridere, atque ridere. Sed jure ne, an secus, ille tum riserit, atque irriserit, quam nonnulli marinum cancerum à reliquis hoc distare, quod ille vivus etiam ruber

Bat, isti verò coloris rari di sint, opinentur, meo parum in præsentia interest, Auditores. At profectò non minus effuso risu Adversarij mei, pictores omnino imprudentissimi, merito sunt excipiendi, & salutandi, qui, quum tam compositâ prosopopeia cancerum illum spirantem, loquentemque, ne dum viventem, in Panegyrico fecerint, tam multo acuminum, sensiculatorumque minio eundem incrustârunt, ut illum in rancida perridiculæ affectationis, atque ambitionis patinâ fixisse videantur. Quàm multa enim in ea *hypotyposi* à proposito Concionis illius argumento, in qua omnia Apostoli munera à Xaverio impleta fuisse, docen-

docendum erat, aberrantia; quàm multa à
 persuasionis sine, quod ultro fatentur, aliena;
 quàm multa distorta; quàm multa falsa; quàm
 multa malè inter se coherentia; quàm multa
 incredibilia, sine ullo decore, ac frigida, non
 sine gravi stomacho cernuntur, aut leguntur?
 Jam verò hæc tam puerilia, ac nugatoria quàm
 ingentem ruborem, pudoremque ingenii pig-
 mentariis istis Oratoribus quàm sacris, quàm
 profanis, si unquam sui perversitatem ingenii,
 labesque iudicii erubescere didicissent, incute-
 re deberent?

125. Est tamen aliquid, Auditores tam in
 hac Xaverii prolopopœiâ, quàm in eâ Caroli
 amplificatione, multò jam antea ad genium
 Adversariorum fabricatâ, omnino melius,
 quàm ab istis præstari possit, stylus videlicet
 longè magis castigatus, purusque cui per
 quàm rarò student, nunquam verò penitùs as-
 suescunt. Quid enim argutiarum acuminum-
 que phrygiones, ut, nescio quas, metaphoras,
 allegorias, annominationes, antithera, senti-
 culosque assuant, non audent? quid non com-
 miniscuntur, ac novant? quas vocabulorum
 sordes non everrunt? quem situm, algamque **A**
 vetustatis non eradunt? quos fursures barbaræ **B**
 elocutionis, tum recentium nominum, phra-
 sumque in totius Latinitatis contumeliam
 non ingerunt? His ergo tam invenustis venu-
 statum indagatoribus de nostro Latinitatis
 penu lecta verba, Romanaque vocabula, nec
 non loquendi formas emendatas non semel,
 semperque præcariò commodavimus. At hic
 I non

non tam verba metimur, quàm res; non tam nomina, quàm sententias, nec tam Latinæ linguæ vitia, quàm veræ eloquentiæ corruptelas, quacunque demum in linguâ accidunt, cum sine persuasionis pugnantibus seriò vituperamus. Sed cum jocosis istis hominibus satis jocosè haftenus. Nunc, ne quis Adversariorum Oratoris à me præstigiis se circumventum caufferi queat, totam hanc controversiam è Philosophiæ penetralibus accuratiore trutinâ expendamus, ac terminemus.

Adversarii ingenio minimè præstant, quia finem, opusque levissimum, & facilissimum spectant.

126. **Q**uilibet artifex sui excellentiam ingenii duplici, ut ita dicam, cote tandem, explorandamque præbet, ac probat: operis nempe, seu finis efficiendi difficultate, nobilique præstantiâ; tum instrumentorum, quibus opus ad eximium, atque arduum finem obtinendum conformatur, durâ, egregiâque molitione, ut Philosophi omnes, nullo penitus refragante, discernunt. Quippe si artifices primum ex ipsis, quæ moluntur, operibus, aut finibus, quos intuentur, mutuò contendamus: cur, quæso, pictoris ingenium ferrarii fabri antecellit ingenio, nisi quia expingendarum tabularum, quas pictor effigit, finis, atque opificium, longè difficilius, pulchriusque est, quàm ferrari, aut calcaris, quæ faber excudit, confectio?